

TRANSILVANIA

FÓIA ASOCIAȚIUNEI TRANSILVANE PENTRU LITERATURA ROMANĂ ȘI
CULTURA POPORULUI ROMÂNŪ.

Nrulŭ 7.

SIBIIŪ, 15 IULIE 1891.

Anulŭ XXII.

RAPORTULŪ DINTRE ȘCÓLĂ ȘI CULTURĂ.

Pentru a ne lămuri asupra raportului dintre *școlă* și *cultură*, trebuie să mergemŭ la însăși originea *școlei*. Acésta pentru cuvântulŭ, căci *școla*, fiind o instituțiune culturală, raportulŭ ei față de *cultură*, trebuie se dateze din momentulŭ când s'a înființatŭ.

E sciutŭ, că cu câtŭ ómenii ducŭ o viéță mai apropiată de starea naturală, o viéță mai patriarcală, cu atâtŭ și creșterea copiilorŭ lorŭ este mai simplă și mai ușórá, ast-felŭ de simplă și ușórá, că părinții singurŭ o pot sevêrși în familiă fără nici unŭ ajutorŭ străinŭ. Cu înaintarea în cultură însă lucrulŭ se schimbă. Prin *cultură* ómenii se facŭ părtași de multe avantagiŭ, pe carŭ în starea naturală nici după nume nu le cunoscéu; dar în proporțiune cu acelea li-se măresce și numêrulŭ trebuințelorŭ, între carŭ una din cele mai simțite e fără îndoélă trebuința de a ridica tinerimea celŭ puținŭ la starea de *cultură*, obținută în societatea lorŭ. Și ómenii cu atâtŭ mai multŭ simtŭ necesitatea acésta, cu câtŭ sŭnt mai înaintați în *cultură*, pentru-că cu atâtŭ li-se face mai învederată distanța culturală dintre generațiunea bêtrână și cea tineră, și cu atâtŭ se convingŭ mai tare, că *cultura* aceleia nu se mai póte transpune asupra acesteia în modŭ tradiționalŭ, prin familiă numai, ci pentru scopulŭ acesta trebuie să se înființeze o instituțiune anume: *școla*.

Școla se póte privi deci ca născută din necesitatea, ce se simte în societatea ómenilorŭ cultivați de a se face pentru

educațiunea tinerimei și cu deosebire pentru *instrucțiunea* aceleia mai mult decât se p $\acute{o}$ te face în familiă. Originea ei e de a se căuta așa dară în *cultură*. Se p $\acute{o}$ te țice chiar că *școlă* e un $\acute{u}$ product $\acute{u}$ al $\acute{u}$ cultur $\acute{e}$ i. Din cauza ac $\acute{e}$ sta m $\acute{e}$ sura în care un $\acute{u}$ popor $\acute{u}$ simte necesitatea de a av $\acute{e}$ *școlă*, a fost $\acute{u}$ și va fi totdeuna considerată că cel $\acute{u}$ mai neînșălător $\acute{u}$ barometru al $\acute{u}$ stării lui culturale. La un $\acute{u}$ popor $\acute{u}$ barbar $\acute{u}$ nici vorbă nu p $\acute{o}$ te fi de *școlă*, pe c $\acute{a}$ nd un $\acute{u}$ popor $\acute{u}$ și numai în c $\acute{a}$ țva civilisat $\acute{u}$ nici nu se p $\acute{o}$ te cugeta f $\acute{a}$ ră *școlă*.

Școlă însă este un $\acute{u}$ product $\acute{u}$ al $\acute{u}$ cultur $\acute{e}$ i nu numai în c $\acute{a}$ t $\acute{u}$ privesce originea, dar și desvoltarea și organisarea ei. În adev $\acute{e}$ r, arunc $\acute{a}$ nd $\acute{u}$ privirea în istoriă, aflam $\acute{u}$ că n'a fost $\acute{u}$ nici o formă de guvern $\acute{u}$, nu s'a ivit $\acute{u}$ nici un $\acute{u}$ sistem $\acute{u}$ de înv $\acute{e}$ țături religioase s $\acute{e}$ u filosofice și nu s'a petrecut $\acute{u}$ nici un $\acute{u}$ progres $\acute{u}$ pe terenul $\acute{u}$ sciințelor $\acute{u}$, artelor $\acute{u}$ și al $\acute{u}$ vieții practice, cari să nu-și fi exercitat $\acute{u}$ influența sa și asupra *școlei*. S $\acute{e}$ p $\acute{o}$ te privi dec $\acute{i}$ ca un $\acute{u}$ adev $\acute{e}$ r $\acute{u}$ istoric $\acute{u}$ că după stările conștienței politice și religioase a ómenilor $\acute{u}$ precum și după convicțiunile lor $\acute{u}$ filosofice și sciințifice s'a $\acute{u}$ conformat $\acute{u}$ totdeuna și vederile pedagogice relative la organisarea *școlei*, scurt $\acute{u}$ că nou $\acute{e}$ le idei, de cari a $\acute{u}$ fost $\acute{u}$ cuprinse generațiunile în decursul $\acute{u}$ istoriei n'a $\acute{u}$ lipsit $\acute{u}$ de a se validita și în *școlă*, provoc $\acute{a}$ nd $\acute{u}$ în ea felurite schimbări și reforme.

Și numai puțin $\acute{u}$ simțită s'a făcut $\acute{u}$ în organizațiunea *școlei* și influența stărilor sociale precum și a moravurilor și vederilor $\acute{u}$, în cari un $\acute{u}$ popor $\acute{u}$ óre-care a trăit $\acute{u}$ mai mult $\acute{u}$ or $\acute{i}$ mai puțin $\acute{u}$ timp $\acute{u}$. Decă d. e. în China *caligrafia* a fost $\acute{u}$ și este și acum $\acute{u}$ pusă pe o tr $\acute{e}$ ptă cu *poesia*, fiind considerată ca una din cele mai sublime arte, apoi aceleia s'a dat $\acute{u}$ și se dă firesce și în *școlă* o importanță proporționată cu valórea ce i se atribue. La Roman $\acute{i}$ cari țineau atăta la vieța publică, *școlă* avea să pregăt $\acute{e}$ scă tinerimea mai ales $\acute{u}$ în direcțiunea ac $\acute{e}$ sta practică. Din cauza ac $\acute{e}$ sta în *școlă* lor $\acute{u}$ se și cultiva cu preferință *oratoria*, fiind considerată ca o artă ce cu deosebire e calificată de a sta în serviciul sta-

tului, și prin carea li-se făcea și posibilu de a se urca la cele mai înalte oficii și dignități politice. Ér' Grecii, ca reprezentanții eminenți ai *culturei umane* în anticitate, au făcutu ca și șcôla loră în generală să servescă acestuî scopu idealu. Apoi câte și câtu de adânci sântu transformările, prin cari șcôla a trecutū în era creștină, transformări, a căroru serie se continuă mereu, mergendū paralelū cu cursulū desvoltărei culturale a popórelorū !

Amū merge însă prea departe, decă amū cerca să enumerămū fiă chiar și numai momentele principale din mersulū culturei, cari au lăsatū urme neșterse în organizașionea șcôlei. Scopulū nostru nu a fostū, decătū de a constata în câtū cu *cultura* alătura șcôla încă trebuie să trecă prin nenumerate fase de desvoltare, suferindū din partea aceleia cele mai decise ingerențe.

Dar în schimbū șcôla încă 'și are reacșionea sa față de *cultură*, cu alte cuvinte, ea încă înfluințeză asupra *culturei*. Raportulū dintre șcôla și *cultură* este prin urmare unū raportū de reciprocitate, în vîrtutea căruia șcôla pe câtū primisce dela *cultură*, pe atātū 'i și restituie acesteia. De aceea se și pôte dice, că șcôla e unū *product* și în același timpū unū *factorū* alū *culturei*, menirea ei fiindū de a servi scopurile culturale ale omenimei. Și avënd în vedere faptulū acesta, ce e de cea mai mare însemnătate pentru progresulū ómenilorū în *cultură*, trebuie firesce să se cêră, ca șcôla să progreseze și ea cu timpulū și să caute a se pune câtū numai se pôte în acordū cu acela; căci numai ast-felū se va putea susșine ca factorū viu alū *culturei* și 'și va puté împlini frumósa misiune de a propaga și spori *cultura* și prin acêsta de a contribui la formarea unū viitorū din ce în ce mai fericitū pentru omenime.

Toemaî din cauză, căci șcôla e unulū din factorii cei mai esenșiali ai *culturei* viitorulū și prin urmare ai sorșii popórelorū, toți cei ce au voitū să'si asigure înfluență asupra acestora, au căutatū cu totū preșulū să pună mâna pe șcôla

loră. Și cu totu dreptul, de ore-ce istoria a pusă mai pe susu de ori-ce îndoelă adevărul exprimată prin frasa, că „a cui e *școla* a aceluia e viitorul“. Despre influența, ce *școla* e în stare să exercite asupra vieții private și publice a popórelor, a datu lumei cele mai impunetőre doveđi cu deosebire istoria *școlelor* Iesuiților. Relativu la imensa influență a *școlei* asupra vieții *Tegnér* ȃice, că „nimicu nu aduce fructe în vieță, ce n'a înmuguritu în *școlă*“. Acésta însă póte să nu fie deplinu esactu de ore-ce pe lângă *școlă*, mai suntu și alți factori, ce influințéază asupra vieții, și *școlei* chiar și din educațiunea tinerimeii nu i se vine decátu o parte, pe când cealaltă remâne în îngrijirea familiei. Cu tóte acestea, în câtu pentru formarea viitorului, *școla* va fi consideratá totdeuna ca o adevératá putere. Ea lucréază încetu și efectele ei, departe de a se puté evalua prin cifre, pentru unii potú să remână mai multu timpú chiar neobservate, istoria însă nu lipsesce de a le pune cu timpulú în evidență și pentru cei mai scurtu vedetőri. Décă *școla* la vre-unú poporú în o anumitá epocă nu corespunde așteptárilor, apoi cauza e că ea nu este ce ar trebui și ce arú putea să fiă, decă i s'ar fi datú organizațiunea cuviinciosă, decă s'ar afla la înălțimea timpului.

Venindú la pretensiunile, ce se potú ridica față de *școlă*, trebuie să observámú, că pe câtu unele din acelea suntu justificate, pe atátu altele potú să fiă lipsite de ori-ce basă.

Dreptú-aceea se și cere, ca cei-ce suntu chieმააți a decide în cestiunea organizațiunei *școlei*, să fie desbrăcați de ori-ce preocupáțiuni și în judecata lorú să nu se conducă decátu de ceea-ce s'a constatatú ca priinciosú pentru progresarea tinerimeii în adevérata *cultură*. Erorile aici potú să aibă cele mai funeste urmări; căci precumú cultura veritabilă póte mai multu decátu ori-care altú factorú din vieța socială să ridice pe unú poporú la înflorire, așa prin o *cultură* eronatá acela nu póte fi dusú decátu la decădintá în privința stárei lui morale și materiale. Pentru a merge așadară pe calea înaintárei, *școla* trebuie să

se păzescă totu așa de bine de a nu fi neaccesibilă pentru reformele reclamate de știința *Pedagogiei* și de necesitățile vieții, ca și de a nu se lăsa să fie împinsă încôce și încolo, asemenea unei năi, bătută de vânturi în toate părțile. În fiecare epocă ea trebuie să caute a valida ce se află bun și sănătos în starea culturală a omenimei, și luându aceea dreptă basă, să purcédă mereu înainte pe calea progresului: ținerea morțișu la ceea-ce s'a stabilit prin tradițiune și usă, și de altă parte introducerea subită de inovațiuni radicale, suntu extreme, cari mai alesu pe terenul școlar nu pot să aducă fructe bune.

Ce privesce în deosebă introducerea de reforme în *școlă*, aceea e de dorit să se facă printr'unu proces de dezvoltare naturală, în care stadiile urméză unul dintr'altul, ca cum ar forma o succesiune continuă. E dreptu, că istoria a înregistrat și așa numite „revoluțiuni pedagogice“, cari au făcutu, ca *școla* încă să trecă prin schimbările cele mai radicale. Pe câtu însă acele „revoluțiuni“ au datu impulse pentru dezvoltarea *școlei*, pe atâtu „reacțiunile“, ce de regulă s'au ivit în urma lor, au produsu stagnațiuni și une-oră chiar întorceri la stări învechite, preste cari s'a fostu trecut. Reforme sănătoșe și pe terenul școlar se pot face numai decă acelea suntu reclamate de opiniunea publică, seú celu puțin decă acésta e pregătită pentru ele; căci, fără a avea rașim în acésta, chiar și numai încercări serioșe de a le introduce abia se pot face. Érá după-ce opiniunea publică odată e câștigată pentru acele reforme, urméză că cu ele să fie câtu se pôte de bine familiarisați, cei ce suntu chemați de a le esecuta, învătătorii. Acestia, în ceea-ce privesce cualificarea lor culturală pedagogică, au să fiă mai ánteiú ridicați la înălțimea timpului, pentru-că ei fiindu sufletul *școlei*, *școla* numai prin ei se pôte ridica.

Unu popor, carele se află la începutu cu organizarea *școlei* sale, este multu mai accesibilu pentru reforme pe terenul acesta, decum e altul, a cărui *școlă* are deja unu trecut mai lungu și prin urmare e legată de tradițiuni vechi;

de ore-ce acestea, cu câtă sîntă mai multe și cu câtă aū mai mulți adepți, cu atătă se și potū validita și opune mai cu efectū inoirilorū: dovadă sîntă multele reclamațiuni, ce s'aū făcutū în contra așa numitei „Pedagogie de statū“ chiar în patria Pedagogiei, în Germania. Ceea-ce se cere însă dela popórele începétore, cari nu cunoscū încă asemenea pedeci, este ca ele să scie profita de experiențele popórelorū mai înaintate, și acésta e unū lucru nu tocma ușorū.

Sîntă ómenī cari credū, că instituțiuni desvoltate, cum se află la unū poporū înaintatū, s'ar puté transpune dintr'odată la altū poporū rēmasū îndereptū. Dar acésta e o credință din cele mai deșerte. Ceea-ce se póte împrumuta astfel dela unū poporū la altulū sîntă numai, cadrele, în cari se presentă acele instituțiuni, va să đică numai forme fără conținutū fără viétă. Orī-care instituțiune, prin urmare și șcóla, trebuie să se desvólte în sînulū fiă-cărui poporū prin unū procesū naturalū; acelū procesū însă póte fi multū facilitatū și acceleratū, decă poporulū imitátorū, profitāndū de experiențele popórelorū pe cari vrea să le imiteze, se va păzi de rătăcirile acelora. Ceī ce nu sciū să profite astfelū de experiențele altora, seū nu ajungū decătū la nesce imitațiuni superficiale, seū se expunū la o mulțime de esperimentări zadarnice și de aberațiuni. Ambe aceste eventualități însă nu potū fi decătū în detrimentulū adevēratulū progresū.

Ioanū Popescu.

DE UNDE A ÎNTRATŪ POVESTEA LUI „ARGHIR“ ÎN LITERATURA MAGHIARĂ.

(Urmare).

Aici avemū o parte din povestea lui Perseus. Acesta încă s'a fălitū la curtea regelui *Polydektēs*, că elū va aduce capulū „*Medusei*“. Regele l'a luatū de scurtū și Perseus a trebuitū se'și împlinēscă cuvēntulū. Cum, vom vedea mai târđiu. Deocamdată constatāmū, că acésta poveste e compusă

din diferite elemente, partea primă corespunde poveștii lui Perseus, partea a doua e, cum vedem, împreună cu povestea lui Bellerophon.

Cum s'a putut efortul acesta încopciere și pentru ce în povestile românesce una și aceeași persoană seversete faptele, cari în mitologie sînt seversite de mai multe persoane, acesta e ușor de înțeles. Numele mitice adică s'a întunecat în decursul vîecurilor, ba după cum am văzut, ele au fost înlocuite adese cu nume din creștinism, până ce în fine s'a pierdut cu totul într-o depărtare nebulosă. Povestile ca atare însă au rămas în graiul poporului, și acele, cari au aici-colea asemănări unele cu altele, au fost atribuite unei singure persoane, care a fost creată de popor prin abstracțiune. Acesta persoană e „*Fetă frumoasă*”, idealul unui voinic, precum *Ileana Cosânțiana* este idealul unei feciore la poporul român.

Acum ne putem explica, de unde provine mulțimea de variante. Acele elemente mitice din povești, sensul și legătura dintre ele, însemnătatea lor primitivă toate aceste au pierit în decursul vîecurilor din memoria poporului, materialul însă a rămas, moștenindu-se din generațiune în generațiune și dîndu prilegiu la felu de felu de combinațiuni și variante. Astfel de combinațiuni aflăm deja în antichitate și nu numai de fantasia poporului făcute, ci și de singuraticii poeți. Ce sînt metamorfozele lui Ovidiu alta, decât o colecțiune de povești din mitologia greco-romană, povești cari se refera la prefacerea seî metamorfosarea omenilor în animale, în pomi, petri, apă, focu, etc. și din cari Ovidiu a cercat se compună în modu poeticu unu întregu?! Tote aceste povești au trăit în graiul poporului, ele formau o parte a credinței lui și și au originea în cea mai veche observare a prefacerilor și schimbărilor din natură.

Și astfel vom vedea, că și povestea lui Arghir e compusă din elemente mitice, cari la începutu nu au stat în nici o legătură unele cu altele și pe cari numai fantasia po-

porului le-a încheșgată. Aceste elemente sântu merele de aură, păunii seú lebedele și în fine motivele cu opincile, căciula și biciulă. De unde aú înțrată aceste în povestea nóstră?

Se auđimă, ce ne spune mitologia în privința acésta. Mai ántăiú despre merele de aură.

La serbarea cununiei lui *Zeus* cu *Hera* se đice că toți Đeii 'și-ar fi adusú darurile lorú. *Gaia*, mama pământului, a făcutú se creșcă pomulú cu merele de aură, care se află la marginea pământului lângă Okeanos și care e păzitu de cele șapte Hesperide.

Cu privire la celelalte motive mitologia ne spune următorele: Când Perseus în ambițiunea sa a scăpatú cuvântulú, că va aduce capulú Medusei, elú s'a aruncatú într'o primejdie atâtú de mare, încatú fără ajutorulú Đeilorú n'ar fi putut-o scóte la cale. Dreptú aceea *Athene*, patróna tuturorú eroilorú l'a îndreptatú la nesce *nimfe*, cari aú fostú născute de *Themis* cu *Zeus*. Dela aceste nimfe a primitú Perseus cele de lipsă pentru învingerea Medusei, și anume: o păreche de păpuci de sburatú, o căciulă seú unú coifú, ce te făcea nevęđutú, și o traistă de drumú.

Prin acésta credú că amú aretatú tóte acele elemente, din cari e compusă povestea lui Arghir: Mitică e istoria în sine și sîmburele ei l'amú vęđutú în balada mai susú amintitá, miticú e numele *Arghir*, adecă *Sórele*, și *Helena* (Iana, Ileana) adecă *Luna*, mitice sântu merele de aură și mitice sânt cele trei motive. După ce astfelú amú constatatú *basă*, pe care stă povestea lui Arghir, trecemú la obiectulú nostru, anume: *de unde a împrumutatú Gergei acésta poveste?*

Se cercetămú mai ántăiú următorele întrebare: Respânditu-sa acésta poveste între Români prin traducerea lui Barac din unguresce seú nu? Dacă se va constata, că nu Barac a întrodus-o între Români, ei atunci nici Gergei n'a putut-o introduce, căci povestea lui Gergei e una cu a lui Barac.

Se presupunemú, că traducerea lui Barac a avutú succesulú celú mai strălucitú între Români din Ardélú. Dar

atunci ne întrebăm, cum s'a răspândit această poveste între Români din Bucovina, România, Macedonia? Oare Barac se fi sevêrșit această minune?

Maî departe deore-ce e constatată, că elementul constitutiv al poveștilor românesce îl formeză mitul greco-roman, oare singură povestea lui Arghir cu conținutul ei mitic să se fi răspândit între Români *dela Unguri*, și încă într'o măsură atât de mare, *incâtă ați ocupa locul de frunte între povestile noastre, ba maî multă, a produsă o mulțime de variante?* Pentru-ce n'a produsă poporul unguresc nici o variantă? Și cum se ne esplicăm, că și variantele conțin elemente mitice, maî ales cum se ne esplicăm, că în această poveste, pe care Români se dice că ară avea o numă dela începutul secolului nostru, cum se esplică ăci, că în această poveste întâlnim acele străvechi nume pentru Lună: „Iana“ și „Sândiana“? Se fie oare aici o întemplantare? Vedem că pe calea această dăm de o mulțime de imposibilități.

Și înca multe alte întrebări, ce trebuie se ni le punem la acest loc, nu se pot esplică odată cu capul, de vom ținea la părerea Ungurilor. Astfel la Barac mireasa lui Arghir e numită „Ileana“. Gergei nu amintește cu nici un cuvânt numele ei, el o numesce simplu „Dină“ (tündér leány).

E de mare însemnătate acum, că și la scriitorii unguresci Arghir obvine totdeauna în legătură cu „Ileana“ (Ilona). Astfel cetim în: „Dedalus temploma“ de Gyöngyössi: „Argirus is igy járt Tündér Ilonaval“¹⁾.

E întrebarea, de unde scie Gyöngyössi, că Arghir e de a se aduce cu Ileana în legătură? *Dela Gergei?* Cu greu! Căci „Argirus“-ul lui Gergei a apărut 1763 de sub tipar, de o edițiune maî veche se face numă amintire. „Dedalus temploma“ însă a apărut 1722. Ce e drept *Ótrokocsi* vorbesce deja în anul 1693 despre „Argirus“-ul lui Gergei,

¹⁾ Vedi: Gustav Heinrich, op. cit.

dar despre „Ileana“ (Ilona) nu se face nicăiri amintire. Drept aceea isvorul lui Gyöngyössi trebuie căutat într'altă loc. Deocamdată mai cităm un pasagiu din literatura maghiară înainte de a trage vre-o concluziune.

Abrahamü Barcsay (1742—1806) într'o poesie :

„*Egy nagyságos asszonynak intésére*“ dice între altele :

„Megbocsás, jó néném! én, ki *Dáciában*
 „Születtem, *Ilona tündér országában,*
 „Ámbár szép *oláhnék hordóztak polyában,*
 „Nem vagyok oly rögzött *Vénus játékában*“¹⁾.

Cu privire la aceste pasage ne întrebăm acum: e cu putință ca cine-va se numescă Ardelul „*Ilona tündér országa*“, pe basa poeziei lui Gergei, în care absolutu nu obvine nici cuvântul „Edély“, nici „Ilona“, dar nici altfelu de cuvântu, din care ai putea trage o astfelu de concluziune? E cu putință ca cineva se numescă mireasa lui Arghir „Ilona“, pe basa poeziei lui Gergei, în care cuvântul „Ilona“ nu obvine? hotărîtă că nu? Unde avem dar de a căuta isvorul? Cumva la poporul Unguresc, care afară de poezia lui Gergei nu cunósce nimicü despre Arghir²⁾, seü la poporul Românesc unde acésta poveste trăsese în o mulțime de variante, și în ale cărui basme fie-care ființă femeiescă frumósă pórtă numele de „*Ileana Cosânđiana*“, încâtü acésta a devenitü unü *tip naționalü*! Eü credü că Barcsay vorbesce destulü de lámuritü: Femei române, care laü purtatü în brațe, i-aü povestitü despre đina „*Ileana*“, și ca Barcsay vorü mai fi fostü miü de Unguri, cari din gura doicelorü române seü pe alte căi, aü auditü astfelu de povești despre „*Ileana Cosânđiana*“. Și acum pricepemü, pentru ce đice *Ótrokocsi*: „*Nálunk tündér ország alatt rendesen Erdélyt érti*“³⁾.

Dar acum pricepemü mai alesü, pentru-ce și Baracü în poezia sa întregesce aceea, ce Gergei a întrelasatü. Cetindü

¹⁾ Adecă: Scusăme, dragă mătușe, eü care m'am născutü în Dacia, în țera Ilenei, cu tóte că m'aü purtatü Române frumóse în fașiă, nu sündü.

²⁾ Veđi: Gustav Heinrich, op. cit. ³⁾ Idem op. cit.

adecă Baracū tecstulū ungurescū, 'și-a adus numai decâtū aminte, cum se află acésta poveste la Români, și astfelū a datū miresei lui Arghir numele cuvenitū „*Ileana*“. Dacă cu tóte aceste se ține strictū de tecstulū ungurescū, elū își are motivulū seu. Acésta poveste, ce se află în gura poporului românū în *prosă*, Baracū a vrutū să o transpună în *versuri* și *rime*, și spre scopulū acesta tecstulū ungurescū în poezie i-a fostu tocmai binevoitū, căci *darū* poeticū puținū a avutū Baracū.

Cu tóte aceste elū nu decopiază pe Gergei, și tocmai în punctele, în care ei se deosebescū unulū de altulū, *cunóscemū isvorulū comunū*, din care amendoi aū scosū. Acésta sună cam parodocs, o scurtă analiză a poeziei însă va întări cele dișe.

Gergei ne spune, că urieșulū arū fi đisū cătră Arghir se aștepte până mâne când vorū veni đinele, aceste vorū putea spune unde se află *cetatea négră*. Đinele vinū — dar nici una nu scie se dee respunsū. În urmă arū fi venitū unū piticū schiopū, și acesta i-ar fi arétatū drumulū spre cetatea négră.

(Va urma).

Georgiū Popū.

PROBLEMA ȘCÓLEI*).

(Fine).

B. Adevérata cultură este *binele*, mēduva, mezulū și stéua culturei este *moralitatea*. Dēcă șcólele voiescū să fie adevérați apostoli ai culturei, în linia primă trebuie să cultive binele. O națiune face progrese mai mari, ia unū avēntū mai mare și sē ridică pe o tréptă mai înaltă de cultură, dēcă massa poporului stă pe o tréptă mai înaltă morală. Dreptatea, adevérulū internū, destoinicia și hărnicia înaltă totdeuna unū poporū.

C. Șcóla, ca *insitutū de educațiune*, are efecte și rezultate mai bune, mai bogate, lucră ca o *potență mai înaltă decâtū numai ca o simplă șcólă de învățământū*; și inteligința, spiritulū și știința nu suferū nici o daună, dēcă șcóla urmăresce scopuri etice; din contră prin cultura morală pri-

*) După D. G. Fröhlich.

mesce ea adevărata sfințire, adevărata valoare. Cultura spirituală a tinerimei încă nu poate fi redusă, nu poate suferi restrângere, fiindcă cetățenii statelor culturale trebuie să fie inteligenți, pentru-ca să nu piară în concurența vieții, în luptă cu atâtea puteri harnice și silitore, ci să subsiste cu onoare și cu succes.

D. Familia așteptă dela sora sa, dela școlă, ca să-și impună scopuri etice; ea nu voiesce ca din școlă să easă numai omenii înțelepți, ci și omenii buni. Familiile mai bune o pretindă acesta, ear familiile cu scăderi au trebuință, ca școlă să urmărească scopuri etice.

Regresul în viața familiară, creșterea morală defectuoasă a casei, direcțiunea materială ce domnesce astăzi în genere amortela morală a generațiunii noastre de astăzi pretind în mod imperativ, ca școlă să nu piardă din vedere scopul moral, misiunea sa morală, ci să o îndeplinească cu fidelitate.

Viața familiară din nefericire nu pretutindenți are influință morală bună. Societatea omenescă, omenimea are însă interes esențial nu numai pentru singuraticii omenii, ci și pentru sine, ca fiesce-care om să fie educat bine, pentru-că numai puterile bine educate influențază în mod promovător, celelalte influențază în mod turbător. Unde viața familiară este bună, școlă are să întărească, să amplifice, și să aprofundeze, ear unde viața familiară este putredă și stricată, aici școlă are o problemă dublă de împlinit, are să neutralizeze, încât se poate influențele stricăcioase, are să câștige locul binelui, și apoi să-l păstreze și cultiveze bine. Copiilor lipsiți de viața familiară școlă are să le fie familie.

Din cele premerse urmăză, că școlile care nu sânt școlile de specialitate, înainte de toate trebuie să urmărească o tendință morală, prin urmare ele au să întocmescă și să desvolute învățământul, disciplina creșterea morală, lucrarea și viața școlară, cu un cuvânt toate întocmirile și toate măsurile astfel, ca în tinerime să se sădască caractere morale, și încât este cu puțină să se și desvolute.

O scólă, care urmăresce acestü scopü și aplică mijlócele corëspondétóre, o scólă de forma și cuprinsulü acesta se numesce *scólă educativă*. De sigurü că se află deja multe scóle, care veghézá asupra ținutei bune și cuviinciose a scolarilorü în și afară de institutü, — dar numai puține își impunü *ca principiu* formarea caracterului, și acela 'lú și esecută cu strictetă; numai puține își îndréptă tóte funcțiunile învățatorului numai în direcțiunea acésta, numai spre virtute, așa ca toți și tóte să nisuiască numai spre unü singurü scopü înaltü și să se pună în serviciulü lui, — și cu tóte acestea în genere astfelü arü trebui să fie.

Respândirea și desvoltarea mai departe a scólei educative trebuie să fie o problemă a pedagogiei, a sciinței despre scóle, trebuie să fie o cestiune de inimă a învățatorilorü și amicilorü șcólei și o sfântă datorință a statului, a bisericei și a societății.

Dar *influința educătóre binefăcătóre* a familiei nu se conturbă óre prin educațiunea în scólă și prin scóla educativă, scü celü puținü nu suferé casa părintéscă vre-o scădere în dreptulü de a educa? Noi nu intenționămü nici una din améndoué, și nici nu ne tememü, că prin întroducerea scólelorü educative s'arü puté întempla așa ceva. Décă améndoi factorii sântü bunü și harnici se întărescü și se aprofundéză, și nici decum nu amü voi sa cădemü în greșéla filosofului Fichte, care dice: „Despărțiți pe copii de cei adulți, ca de unü gen stricatü, și 'i educați publice pe spesele statului!“ Și totü astfelü n'amü voi să cădemü în greșéla altorü pedagogi, cari aü propusü cu tótă seriozitatea, ca în loculü educațiunii familiare să se întroducă o educațiune publică națională, unü ce, care este totü atâtü de inversü și de neesecutabilü, dar cu atâtü mai puținü amü voi să prefacemü familia într'o șcólă: *Casa părintéscă va remânea loculü principalü de educațiune, și scólei i se va impune ca problemă principală cultivarea învățământului educativü*. După cum s'a arătatü mai susü, casa părintéscă este loculü naturalü, unde are să se cultive copilulü, este insitutü de educațiune Dumneđeescü,

și o viață familiară de modelu este totdeauna atmosfera spirituală și morală în care sufletul și caracterul omului ce se află în desvoltare mai cu sémă în etatea copilăriei și prunciei se desvóltă mai bine. Familia trebuie să rămână centrul educațiunii copiilor, ei să-i stea însă de-a dreapta cu ajutoru școla, care reclamă pentru sine o parte însemnată din timpul și puterea tinerimei. Școla să edifice mai departe pre fundamentul moralu pusu de casa părintescă, și în casu când acestu fundamentu s'arū arăta ici coela defectuosu și cu scăderi, școla să delătore defectele, să stirpescă buruiana, ce începe a cresce, ca să pótă cultiva grău curatū. Améndoué instituttele de educațiune școla și casa părintescă, să nu stea în raportu una cu alta ca stăpánul cu servitorulū, ci ca întreprinđetorulū unei lucrări, ca arhitectulū cu proprietarulū; ei trebuie să stea în armonie unii cu alții și să-și întindă mână de ajutorū, ca să pótă esecuta construcțiā, ei trebuie să încheie unii cu alții o alianță ofensivă defensivă. *D. F.*

Michailū Cogălniceanū.

Marele bărbatū de statū și ilustrulū istoricū românū, *Michailū Cogălniceanū* nu mai este între cei vii. Mórtea lui este o perdere din cele mai ireparabile. *Cogălniceanū* se născu la anulū 1806 în Moldova și trecu din viață la 4 Iuniū a. c. Elū debută pe cariera învățămētului, ocupāndū la Iași prima catedră de istoriā națională, creată pe timpulū organizării școlilorū sub domnia principelui Ioanū Sturdza. După reîntórcerea sa în patriā din călétoria, ce o întreprinse la 1833 prin *Germania* și *Francia* în scopulū de a aduna materialū pentru istoria „Valachiei și a Moldovei“, elū fundă cu *C. Negruzi* și *Alexandri* revista „Dacia literară“, contribuī la întemeierea teatrului naționalū, publică sub titlulū „Archiva românescă“ o colecțiune de documente istorice și sub titlulū „Letopisițe“ o colecție de cronice romānesci (3 vol. Iași 1845—52, edit., II. Bucuresci 1872). Împreună cu I. Ghica și V. Alexandri scóse diarulū „Progresulū“, érá cu Hurmuzachi și A. Panū întemeiā organulū „Stéua Dunării“.

„Voința națională“ aprețiându meritele acestui bărbat însemnat, pe lângă analisarea faptelor sale, pe terenul politic, cari i-au asigurat un loc în istoria patriei sale între cei mai distinși bărbați de stat, scrie între alte următoarele:

„Un literat, un profesor însemnat, un scriitor, care a ridicat un monument istoric național, un mare om de stat a murit; dar acest om era așa de mare, încât în fața mormântului lui te întrebă, dacă geniul lui n'a influențat în mod hotărâtor asupra destinului țării sale, și-ți dăci: Dacă Cogălnicenu nu trăia, se făcea oare unirea principatelor?”

„Voința luminată a acestui om a realizat inspirațiunile geniului său. De tineră încă, începându a studia istoria țării sale, a Moldovei de atunci, a găsit că patria română era mai întinsă decât credeai fie-care din aceia, care vorbeau românesce și trăiau în câte una din bucățile acestei patrii. Acolo, în acele pagini ale istoriei, a găsit visele mărețe de unire ale lui Ștefan și Mihai, și aceste vise au făcut să vibreze cu tărie cordele inimii sale entusiaste și patriotice.

„Dela înălțimea tribunei de profesor reversă în inimile tinere ale studenților universitari admirațiunea faptelor glorioase ale strămoșilor noștri și speranțele unui viitor strălucit. Propaganda iubirii și mării țării sale o făcea în fie-care zi și în fie-care minut; când nu era pe catedră, lua condeiul în mână și, ca diarist se făcea ca publicist, împărțea credințele sale în unirea țărilor surori și tăria în credința sa o comunica și celorlalți, formându astfel o falangă întregă de entusiaști, falangă, care a devenit în urmă legiune“.

PARTEA OFICIALĂ.

Nr. 188/1891.

Proces verbal

al comitetului Asociațiunii transilvane pentru literatura română și cultura poporului român, luat în ședința dela 20 Iunie n. 1891.

Președinte: G. Barițiu. Membrii prezenți: Dr. Il. Pușcariu, vice-preș., P. Cosma, I. St. Șuluțiu, I. Crețu, Z. Boiu, I. V. Russu, I. Popescu, Ioan Hannia, I. G. Popu, G. Candrea cassaru. Nicolau Toganu, bibliotecaru.

Secretar: Dr. I. Crișianu.

Nr. 83. Presidiul raportază, că directorul fostului despărțământ XVI (Bistrița), dl. Alexandru Silașu, împedat p. prin

starea sănătății, n'a satisfăcut încă nici până ađi însărcinării primite, de a pune la cale reorganizarea despărțământului, cu totu ursoriulă ce i s'a datu.

— Fostulă directoru alu despărțământului Bistriței, dlă A. Silași, se absolvă dela sarcina, ce ı sa impusă prin hârtia acestu comitetu de sub Nr. 245—890 și cu conducerea lucrăriloră pentru reorganizarea despărțământului se încrede dlă Gabrielu Manu, avocatulă în Bistrița.

Nr. 84. George Vătășanu, studentu de clasa VIII gimnasială în Brașovă și stipendiatu alu Asociațiunii transilvane, își justifică sporiulă făcutu în studii în decursulă semestrului II alu anului scol. curentu și se rógă a i se anticipa și rata din urmă din stipendiulă seu, avëndu cu ocasiunea depunerii examenului de maturitate mai multe lipse. (Ex. Nr. 164/1891).

— Sporiulă eminentu în studii alu stipendistului G. Vătășanu servește spre șciință, încuviințându-se cu o cale și cererea referitóre la estradarea ratei din urmă din stipendiulă.

Nr. 85. Secretarulă II. raportéză, că terminându studiile gimnasiale G. Vătășanu, știpendiulă lu de 40 fl. din fundațiunea „Rîfurénu“ devine vacantu cu începerea anului scolaru 1891/2.

— Spre șciință. Pentru conferirea de nou a stipendiuluiă amintitū să se escrie la timpulă seu concursu.

Nr. 86. Dlă profesoru Michailu Strejanu din Craiova trimite pentru biblioteca Asociațiunii și a despărțământeloră prin membrulă comitetului I. St. Șuluțiu 20 exemplare din broșura sa „Începutulă renascerii naționale prin scoli“ sau despre episcopulă Petru Paulu Aronă. (Ex. Nr. 166/8191).

— Cu mulțumită spre șciință.

Nr. 87. Direcțiunea despărțământului 17 (Dejă) alu Asociațiunii transilvane prin hârtia dto 31 Maiă a. c. Nr. 5 subșterne spre revisuire protocolulă subcomitetuluiă respectivă dela 31 Maiă a. c.

Din protocolulă subșternutū se vede:

a) că subcomitetulă a substituitū în modu interimalu pe dlă Dr. G. Triponu, care s'a strămutatū cu locuința din Dejă în Bistrița, în oficiulă de cassaru alu despărțământuluiă prin dlă Floreanu Hatoșu;

b) s'a luatū inițiativa, ca despărțământulă să fie reprezentatū la proxima adunare generală a Asociațiunii;

c) proxima adunare generală a despărțământuluiă se va ține la 6 Iulie a. c. în Dejă;

d) s'a decisă, ca banii meniți pentru sporirea bibliotecii despărțământului să se depună la banca Someșana ;

e) Dlă Dr. Mihali a dotat o tecă corëspondătoare pentru biblioteca despărțământului. (Ex. Nr. 168/1891).

— Cuprinsul protocolului subșternut ă servesece spre sciință.

Nr. 88. Învețătorea dela școla Asociațiunii, d-șora Eugenia Trifă, se rógă a i se permite să locuescă anul școlară viitoră afară de internatul școlei și a i se asemna competențele pentru viptă, cuartiră și servițiu în bană, motivându-și rugarea cu starea sănătății sdruncinată în urma morbului greu, de care a suferită erna trecută. Locuirea afară de internat ă s'a recomandat ă d-șorei E. Trifă de cătră medicul Dn. Dr. Bielz, după cum se arată în testimoniul alăturat ă la actă. (Ex. Nr. 169/1891).

— Pe basa prescrieloră „Regulamentului internă” ală școlei Asociațiunii (§ 5. lit. l. m). nu se pôte permite nici unei învețătore să locuescă afară de internatul școlei. Dacă însă d-șora Eugenia Trifă și după espirarca feriloră de vară, care timp ă lă va puté folosi neconturbat ă pentru deplina restaurare a sănătății sale, va stărui pe lângă cererea, de a-i se concede locuirea afară de internat ă, comitetulă va reveni asupra cestiunii.

Nr. 89. Dlă Partenie Cosma, directorulă institutuluiă „Albina” și membru ală comitetuluiă, prin hărtia dto 11 Iuniă a. c., vestesece comitetuluiă, că dlă Dr. Aurelă Mană, notară publică reg. în Oravița, care a petrecut ă în Sibiuă mai multe țile și a cercetat ă între altele și școla Asociațiunii, satisfăcut ă de cele ce le-a vėđut ă la acest ă institut ă, s'a oferit ă a contribui, până când va fi în viață, pe fie-care an ă cu suma de 200 fl. v. a. la susținerea școlei, care sumă până când va cere trebuința, să se distribue ca ajutore de 50, 100 sau 200 fl. v. a. între eleve internate de părinți mai lipsiți sau cu familie mai numerosă, ă ră când ă astfel ă de ajutore nu vor ă mai fi necesare, suma donat ă să se întrebunțeze spre alte scopuri ale școlei; donatorulă nu-și rezervă nici un ă drept ă; banii vor ă intra la cassa Asociațiunii în fie-care an ă deodat ă înainte de 1 Septembrie. (Ex. Nr. 175/1891).

— Comitetulă i-a cu plăcere act ă de cele împărtășite de dlă P. Cosma și mulțimesce dlă Dr. Aurelă Mană pentru marinosulă dar ă, ce l-a făcut ă școlei Asociațiunii, avėnd ă a se notifica acest ă fapt ă și proximeiă adunări generale.

Ce privesce întrebunțarea sumei, comitetulă va ține cont ă de dorința, esprimat ă de donator ă și va ajutora din ea deocamdat ă eleve interniste de părinți mai lipsiți.

Nr. 90. În legătură cu cele cuprinse la punctul precedent se hotărăse:

— Din suma de 200 fl. v. a., donată de dl. Dr. Aurel Maniș pentru anul școlar 1891/2, se crează 4 ajutore de câte 50 fl. menite pentru eleve, care vor fi adăpostite în internatul împreună cu școala Asociațiunii.

Pentru conferirea acestor 4 ajutore precum și a celor 10 ajutore totu de câte 50 fl. cu aceeași mențiune, create din suma de 500 fl. donată de institutul de credit și economii „Albina” din Sibiu, (vezi concludul dto 27 Aprilie a. c. Nr. prot. 63) se escrie concursu.

Nr. 91. În legătură cu raportul dto 10 Iunie a. c. Nr. 75 alu direcțiunii dela școala Asociațiunii se decide: (Ex. Nr. 178/1891).

a) după-ce unul din posturile de învățatoru dela școala Asociațiunii, și anumitu postulu, pe care l-a ocupatu în anul școl. 1890/1 dl. Dr. P. Spanu, a fostu îndeplinitu, conformu rezoluțiunei ministeriale, numai în modu provisoru, pe unu anu, acestu postu se declară vacantu cu începerea anului școlar 1891/2 și pentru îndeplinirea lui se escrie concursu.

b) Luându cu regretu actul despre repausarea fostulu medicu de casă alu internatulu Asociațiunii, Dr. I. Moga, postulu acesta se declară vacantu cu începerea anului școl. 1891/2 și presidiulu se însărcinează a face la timpul su propuneru pentru îndeplinirea lui.

c) Dlu Dr. Süssmann, care în substituirea dlui Dr. I. Moga a provăduțu și continuă a provede cu zelul și sîrguință postulu de medicu de casă la internatu, comitetulu și esprimă mulțămire sa.

d) După-ce concludulu acestui comitetu dto 24 Iulie 1890 Nr. prot. 72 referitoru la ridicarea din postulu de guvernantă a d-șorei Maria Gerick, na fostu revocatu prin hotărîrile ulterioare ale comitetulu privitoare la acestu obiectu, ci a fostu ținutu numai în suspensă; direcțiunea școlei se provocă a comunica d-șorei M. Gerick, că conformu suscitatu lui concludu, postulu dînesei cu finea anului școlar 1890/1 se declară vacantu, ér dînsa este dimisă îndată cu finea anului școlar.

Pentru îndeplinirea postulu de guvernantă la internatul Asociațiunii se escrie concursu.

Nr. 92. La propunerea direcțiunii dela școala Asociațiunii cuprinsă în raportulu aceleia de dto 14 Iunie a. c. Nr. 78 se hotărăse: (Ex. Nr. 179/1891).

— Arătându-se necorespunțatoru sistemulu, după care au fostu construite latrinele dela edificiulu școlei Asociațiunii, acele se voru

construi în decursul ferierilor de vară după aşanumitul „sistemă de Heidelberg“ cu vase transportabile.

Cu esecutarea acestui conelusă se încrede cassarulă Asociaţiunii, dlă G. Candrea.

Nr. 93. Direcţiunea despărţemântului XXVII (Cohalmă) subşterne prin hârtia dto 1/13 Iunie a. c. Nr. 2 spre revisiune protocolulă subcomitetului respectivă dela 12 Iunie (31 Maiă) a. c.

Din protocolulă subşternută se vede :

a) că adunarea generală a despărţemântului se va ţine la 11 Iulie (29 Iunie) a. c. în Cohalmă după programa, ce se va publica ;

b) că se voră forma agenturile provădute în regulamântulă. (Ex. Nr. 181/1891).

— Cuprinsulă protocolulă subşternută servesce spre ştiinţă.

Nr. 94. Înveţăcelulă de croitorie George Marcu presentă documentele, ce i s'au cerută prin conelusulă dto 27 Aprilie a. c. Nr. prot. 55 (alineia din urmă) şi dela care s'a condiţionată estradarea ajutorului de 25 fl. ce i s'a conferită. (Ex. Nr. 183/1891).

— Fiindă actele în ordine, tinerului George Marcu, înveţăcelă de croitoria în Braşovă, i se eliberăză stipendiulă de 25 fl. v. a., ce i s'a votată.

Nr. 95. D-şóra Cornelia Ciceii din Sighişóra cere ună postă de guvernantă la internatulă Asociaţiunii. (Ex. Nr. 184/1891).

Petenta se îndrumă la concursulă, ce se va publica în înţelesulă conelusulă de sub Nr. 91 lit. d) ală acestui protocolă.

Nr. 96. În conformitate cu conelusulă comitetuluiă dto 27 Ariplie a. c. Nr. prot. 64 cassarulă Asociaţiunii, dlă Gherasimă Candrea, presentă ună preliminară în suma de 161 fl. 40 cr. relativă la reparaturile, ce sântă a se întroduce în cuartirulă din casele Asociaţiunii strada Morii Nr. 8., pe care 'lă a ţinută dlă profesoră I. Popescu, arătândă, că chiriaşii noi înisistă pe lângă aceea, de a li se pune la dispoziţiune o culină de spălată rufe şi şoprone pentru lemne. (Ex. Nr. 189/1891).

— Preliminarulă presentată se adóptă şi cassarulă Asociaţiunei se însărcinăză a dispune cele de lipsă pentru esecutarea reparaturiloră.

Ce privesce culină de spălată rufe, precum şi sopronele pentru lemne cassarulă Asociaţiunii va presenta la timpulă seu şi pentru acestea ună preliminară.

Nr. 97. Pentru fondul „întru amintirea morților“ aș mai înțrată :

1. Dela „Reuniunea femeilor române din Sibii“ în locul unei cununi pe sicriul repositatei d-ne Anna Ghibu 22 fl.

În locul unei cununi pe sicriul repositatului Romulă P. Cosma :

2. Dela familia Dr. I. Moga 5 fl

3. „ dlă A. Cimponeră jude la tabla reg. în pens., 5 fl.

4. „ dlă Dr. Nicolău Vecerdea 5 fl.

5. „ dlă Nicolău Ivană redactoră 5 fl.

6. „ dlă Dr. Remusă Roșca secret. consist., 3 fl.,

7. „ dlă Nican. Frateșă protosincelă și ases. consist., 5 fl.

8. „ d-șora H. Petrașcu directora 5 fl.

9. „ Ecselența Sa Archiepiscopulă și Metropolitulă Mironă Romanulă 15 fl.

10. dela dlă I. Petrică protopopă în Brașovă 5 fl.

11. „ dlă A. Păcurară protopopă în Ilia 5 fl.

În locul unei cununi pe sicriul repositatului Dr. I. Moga.

12. Dela familia Moga din Săsciori 30 fl.

13. „ dlă A. Cimponeră 5 fl.

14. „ „ I. Popescu profesoră 5 fl.

15. „ „ Dr. N. Vecerdea 5 fl.

16. „ d-șora H. Petrașcu 5 fl.

17. „ dlă I. G. Popă avocată 10 fl.

18. „ funcționariă institutului „Albina“ în Sibii 15 fl.

În locul unei cununi pe sicriul repositatului Romulă Parteniă Cosma și Dr. I. Moga :

19. dela dlă Leontină Simonescu 5 fl.

20. „ „ I. St. Șuluță 10 fl.

— Spre știință.

Nr. 98. La propunerea secretarului II ală Asociațiunii se hotărește :

Tinerului Nicolău Vățășană, teologă în Sibii, i se asemnează la cassa Asociațiunii o remunerațiune de 10 fl. pentru serviciile ce le-a prestată în cancelaria Asociațiunii în timpul cătă a fostă bolnavă cancelistulă Asociațiunii.

Nr. 99. Aș mai înțrată la comitetă taxe dela membrii :

Porcius Floriană, în Rodna-veche, 5 fl. pro 1891 ; Samarghițan Petru, Cucerdea rom. 5 fl. pro 1891 ; Morariu Mihailă, Cucerdea-română, 1 fl. ; Lupu Popă Michailă, în Galfală 1 fl. ; Lupu Popă

Beniamin, în Galfalău 1 fl.; Sabbas Borha, în Ilia 5 fl. pro 1890; Romulă Petricu, în Sibiiu 5 fl. pro 1891.

Dela membrii din despărțământul Mediașu 63 fl.; Ianza Iuonă în Hațegă 5 fl. pro 1891; Popă Aurelă Bota în Grădiște 10 fl. pro 1890 și 1891; Popoviciu Bucură în Hațegă 5 fl. pro 1891; Serafină Alexandru în Hațegă 5 fl. pro 1890; Trimbițoiă Nicolău în Grădiște 5 fl. pro 1890; Paulă Olténă în Hațegă 6 fl. pro 1891.

— Spre sciință.

Sibiiu, d. u. s.

G. Barițiu m. p.,
președinte.

Dr. I. Crișiană m. p.,
secretară II.

Verificarea acestui procesă verbală se încrede d-lor: Partenie Cosma, Iosifă St. Șuluță, Ioană Crețu.

S'a cetită și verificată. Sibiiu, în 24 Iunie n. 1891.

Ios. St. Șuluță m. p.

P. Cosma m. p.

Ioană Crețu m. p.

Nr. 215/1891.

Procesă verbală

ală comitetulă Asociațiunii transilvane pentru literatura română și cultura poporului român, luată în ședința dela 4 Iulie n. 1891.

Președinte: G. Barițiu. Membrii prezenți: Dr. II. Pușcariu, vice-preș., Partenie Cosma, I. Hannia, I. V. Russu, I. Popescu, Z. Boiă, I. G. Popă.

Secretară: Dr. I. Crișiană.

Nr. 100. Direcțiunea despărțământului VII. (Hațegă) ală Asociațiunii transilvane prin hârtia dto 8 Iunie a. c. subșterne spre revisuire protocolulă adunării generale a despărțământului dela 7 Maiă a. c., proiectulă de budgetă pro 1891 și suma de 36 fl. v. a. taxe întrate dela membri din despărțământ.

Din protocolulă subșternută se vedă:

a) că s'a anunțată cu aclamațiune ca conclusă, că terminulă pentru adunarea generală a Asociațiunii, proiectată a se țină anulă acesta în Hațegă, să fie zilele de 16, 17 și 18 Augustă n.

b) că primindă abdicarea dela oficiulă de cassară ală despărțământului, a dlui Alexandru Serafină, subcomitetulă a încredințată acestă oficiă d-lui Ștefană Șelară;

c) că adunarea a promisă din parte-și totu concursul posibil pentru buna reușită a expozițiunii de lucruri de mână femeescă, ce se va aranja cu ocasiunea adunării generale a Asociațiunii;

d) că alegerea comisiunilor pentru aranjarea festivităților cu ocasiunea adunării generale a Asociațiunii se lasă la dispozițiunea locuitorilor din Hațegă;

e) că adunarea generală proxima pro 1892 a despărțemântului se va ține în Grădișce;

f) că s'a stabilită budgetul pro 1891, preliminându-se eșitele cu 15 fl. v. a., în scopu de a se procura ună sigilă pe sēma despărțemântului apoi cărți de școlă pentru a se distribui între elevii sēraci.

În legătură se presentă hărtia aceleași direcțiunii dto 27 Iunie n. a. c., în care, cu provocare la concludulă adunării generale a locuitorilor din Hațegă dela 26 Iunie a. c. precum și la obiecțiunile, ce s'au făcută din partea presidiului Asociațiunii contra terminulă fixatū pe zilele de 16, 17 și 18 Augustū a. c. pentru adunarea generală a Asociațiunii, stăruie pe lângă acestū terminū, motivându stăruința acēsta cu publicitatea și pregătirile deja făcute cu tērgulū, ce se începe în 18 Augustū în Hațegă, preste totū cu împregiurările locale, care nu ertă, ca adunarea generală a Asociațiunii să se pōtă ține cu succesulă doritū nici înainte nici după terminulă fixatū în adunarea generală a despărțemântului dela 7 Maiū a. c. (Ex. Nr. 172 și 199/1891).

— Se adeverește primirea sumei de 36 fl. v. a., care sumă s'a transpusă la cassa Asociațiunii spre contare în regulă.

Ce privesce terminulă de 16, 17 și 18 Augustū n. a. c. proiectatū pentru ținerea adunării generale a Asociațiunii, deși comitetulă arū fi doritū, ca acela să fiă înlocuitū prin altulū mai potrivitū, totuși, avēndū în vedere motivele aduse de onoratulū publicū din Hațegă, se adoptă, și biroulū primesce însărcinarea a face pregătirile necesare în sensulū statutelorū

Celelalte părți ale protocolulă subșternutū servescū spre sciință.

Nr. 101. Se presentă raportulū advocatului Basiliū P. de Harșanū privitorū la lăsămētulū lui Avramū și Ioanū Iancu din Vidra superiōră, cerutū prin concludulă comitetului dto 27 Aprilie a. c. Nr. 134.

În raportū se arată, că în ambe cauzele s'au țnutū pertractările pentru rectificarea protocōlelorū cărților funduare, nu s'au adusū însă și sentența judecătōrescă; că realitățile din lăsămētulū fericitulū Avramū Iancu sūntū date în arēndă și pe anulū acesta

(dela 5 Maiu 1891 până la 5 Maiu 1892) preotului Ioanū Iancu pentru suma de 100 fl. la anū, conformū contractului, ce se subșterne spre aprobare.

În legătură avocatului, dlū B. P. de Harșianū, își dă părerea cu privire la concludsulū acestui comitetu dela 27 Aprilie a. c. Nr. prot. 65 referitorū la vinderea realităților lăsămintelorū după fericitiū Avramū și Ioanū Iancu. (Ex. Nr. 187/1891).

— Raportulū dlui avocatū Basiliu P. Harșanū în ce privesce pașii întreprinși pentru rectificarea cărților funduare servesce spre șciință. Contractulū subșternutū deși dlū avocatū B. P. de Harșianū nu a fostū autorisatū a-lū încheia pe anulū 1891/1892, se apróbă mai alesū și în vederea, că arēnda s'a începutū deja, érá dlū adv. Bas. P. de Harșianū să fiă provocatū a subșterne la comitetū sumele ce le-a încasatū din arēnda după realitățile din lăsămēntulū fericitulū Avramū Iancu în timpulū decānd a luatū d-sa în mână administrarea acelorū realități și până aqī; câtū pentru viitorū să se facă pașii de lipsă, ca arēnda să între deadreptulū la comitetū. Ce privesce părerea dlui avocatū B. P. de Harșanū referitóre la vinderea realităților de sub întrebare, comitetulū va reveni asupra eī, cândū se va pronunța în meritulū causei.

Nr. 102. Se presentă hârtia dlui Ludovicū Simonū dto 19 Iunie a. c. în cauza constituirii nouînființatului despărțēmētū XV. (Mociu) alū Asociațiunii transilvane. (Ex. Nr. 192/1891).

— Cu provocare la hârtia prezentată a dlui Ludovicū Simonū și la concludsulū acestui comitetū din 30 Maiū a. c. Nr. prot. 77, cu conducerea mai departe a lucrărilor pentru constituirea despărțēmētului XV. (Mociu) alū Asociațiunii transilvane se încrede dlū protopopū Ioanū Moldovanū din Cătina.

Nr. 103. Dlū Alexandru Bohățelū, căpitanū supr. în pens. prin hârtia dto 25 Iunie n. a. c. încunosciințézá comitetulū, că fericitulū Ladislaū Vajda, fostū secretarū ministerialū în pens., în testamentulū seū din 7 Ianuarie a. c. a lăsatū Asociațiunii transilvane, în favorulū fondulū școlei eī de fete, suma de 200 fl. v. a. cu dorința, ca și dēnsulū să fiă socotitū între membrii fundatorī ai acestei reuniuni. Suma testată precumū și o copiă a testamentulū se vorū transpune la timpulū seū comitetului. (Exh. Numērulū 194/1891).

— Spre șciință. Pronunțarea în meritulū afacerii va urma după întrarea sumei testate și a unui extrasū seū a unei copii a testamentului.

Nr. 104. Direcțiunea școlii civile de fete a Asociațiunii transilvane prin hârtia dto 30 Iunie a. c. Nr. 81 subșterne spre revizuire protocolul conferinței corpului didactic dela numita școlă, luat la 29 Iunie a. c.

Din protocolul se vede, că atât examenele publice, la care a asistat și dl inspector de școle al comitatului Sibiului declarându-se deplin mulțumit cu rezultatele acelor'a, cât și încheerea anului s'au efeptuit în conformitate cu programul stabilit.

La punctul prot. 55 conferința propune, ca, încât vor ierta mijlocele materiale, comitetul să institue în viitor și un învățător suplent la școlă. (Ex. Nr. 202/1891).

— Cuprinsul protocolului subșternut servește spre știință cu aceea, că în ce privește propunerea relativă la instituirea unui învățător suplent pe viitor, aceea se ține în suspens până la încheierea socotelor școlii pro 1890/91 și la stabilirea budgetului aceleia pro 1891/2.

Nr. 105. Direcțiunea despărțământului VII. (Hațeg) prin hârtia dto 29 Iunie a. c. subșterne spre revizuire protocolul subcomitetului respectiv din ședința dela 29 Iunie a. c.

Din protocolul subșternut se vede:

a) că subcomitetul și-a exprimat condolențele sale pentru încetarea din viață a fostului său director, a fericitului protopop Ioan Rațiu;

b) că conducerea provizoriă a despărțământului se încrede dlui vicariu Ioan Ianza;

c) că în scopul de a se îndeplini oficiul de director al despărțământului să va ține o adunare generală extraordinară în Hațeg la 13 Iulie a. c. (Ex. Nr. 203/1891).

— Cuprinsul protocolului subșternut servește spre știință cu aceea, că și acest comitet își exprimă condolența sa față cu pierderea meritosului director al despărțământului VII (Hațeg), al Asociațiunii transilvane, a dlui protopop Ioan Rațiu.

Nr. 106. Direcțiunea despărțământului XXXII (D.-Sân-Martin) al Asociațiunii transilvane prin hârtia dto 29 Iunie a. c. subșterne spre revizuire protocolul subcomitetului respectiv din ședința dela 14 Iunie a. c.

Din protocolul subșternut se vede:

a) că s'au luat măsurile de lipsă pentru încassarea taxelor restante;

b) că adunarea generală a despărțământului se va ținea în Cetate-de-baltă la 2 Augustă a. c.

c) că s'a fixat și programul pentru numita adunare. (Ex. Numărul 204/1891).

— Cuprinsul protocolului subșternut servește spre știință.

Nr. 107. Direcțiunea despărțământului XVII (Dej) ală Asociațiunii transilvane prin hârtia dto 30 Iunie a. c. Nr. 22 subșterne spre revisuire protocolul subcomitetului respectiv dela 30 Iunie a. c. dimpreună cu o consemnare a comunelor, care constituie despărțământul.

Din protocolul subșternut se vede:

a) că la subcomitetul au intrat petițiunile dela învățăcei dela meserii pentru ajutore; asupra acestor petițiunii subcomitetul va reveni după adunarea generală proximă a despărțământului;

b) că d-nii Dr. Mihali, P. Mureșan, Florian Hatoș și I. Velle au donat mai multe cărți pe séma bibliotecii despărțământului;

c) s'a stabilit raportul subcomitetului către adunarea generală;

d) s'a prezentat un proiect de statute pentru bibliotecă și altul pentru procurarea de cărți, care ambele s'au transpus spre studiere unei comisii. (Ex. Nr. 208/1891).

— Cuprinsul protocolului subșternut servește spre știință.

Nr. 108. Cererea învățacelui de făuriă din Cluj, Clemente Candale, pentru liberarea stipendiului ce i sa votat (Ex. Numărul 209/1891).

— Se încuviințează.

Nr. 109. Direcțiunea despărțământului nou înființată X. (Brad) ală Asociațiunii transilvane prin hârtia dto 17 Iunie a. c. Nr. 1 subșterne spre revisuire protocolul adunării constituante dela 23 Mai n. a. c. și protocolul subcomitetului respectiv de același dat și în fine suma de 37 fl. 25 cr. v. a. taxe întrate dela membri.

În hârtia direcțiunii se cere:

a) ca adunarea constituantă să se privească ca adunarea generală a despărțământului pro 1891;

b) ca să se încuviințeze reținerea pentru trebuințele despărțământului a sumei de 7 fl. v. a. întrate din taxe dela membri ajutători;

c) ca să li se trimită de aici o consemnare a membrilor vechi din acel despărțământ.

Din protocolul adunării se vede :

a) adunarea a fost conchemată și deschisă de dl. protopop Vasile Damianu, care a fost încredințat cu afacerea din partea acestui comitetu ;

b) că s'au înscris 3 membri ordinari noi și 7 membri ajutători, 6 membri vechi și-au achitat taxele restante, și că a încurs suma de 44 fl. 25 cr. ;

c) că urmându la ordine constituirea, s'au alesu :

1. directoru: dl. Vasile Damianu ; 2. membri în subcomitetu : d. George Părau, Teodoru Popu, Constantin Costinu, Stefanu Albu, Ioanu Ghermanu și Ioanu Rusu.

d) că adunarea proxima se va ține în Bradu ;

e) alegerea a doi membri, cari să reprezente despărțementu la adunarea generală a Asociațiunii în Hațegu, se încrede subcomitetulu.

f) propunerea de a se trimite pe spesele despărțementu 2 învățători la Hațegu, ca să studieze expozițiunea, ce se va aranja cu ocaziunea adunării generale a Asociațiunii, nu a fostu spriginitu ;

g) că se reține pentru trebuințele despărțementu suma de 7 fl. v. a. intrată din taxele dela membrii ajutători.

Din protocolul subcomitetulu se vede, că s'a constituitu subcomitetulu alegându-se :

1. casaru : dl. G. Părau ; 2. controlorulu : dl. St. Albu și 3. actuaru : dl. C. Costinu. (Ex. Nr. 212/1891).

— Se adevăresce primirea sumei de 37 fl. 25 cr. v. a., care sumă s'a transpusu la casa, spre contare în regulă. Reținerea sumei de 7 fl. v. a. pentru trebuințele despărțementu se încuviințază precumu și cererea relativu la consemnarea membrilor vechi din despărțementu. Membrii noi voru primi diploma îndată ce voru fi obținutu aprobarea adunării generale a Asociațiunii. Constituirea despărțementu precum și întregu cuprinsulu protocoletorulu subșternute se iaă cu aprobare la cunoștință și se mulțumescu dlui protopop Vasile Damianu pentru ostenela ce și-a luat în interesulu Asociațiunii.

Nr. 110. Direcțiunea despărțementu XXVI (Reghinu) alu Asociațiunii transilvane prin hârtia d. 2 Iulie a. c. subșterne spre revisuire protocolul adunării generale a despărțementu dela 22 Iunie a. c. dimpreună și suma de 92 fl. intrată din taxe de pe la membri ordinari din despărțementu ;

Din protocolul subșternut se vede:

a) că sa cetitū și luatū la cunoscință raportul subcomitetului și alū cassarului cătră adunarea generală și subcomitetului s'a datū absolutorulū cerutū;

b) s'aū înscrisū 2 membri noi odinari și 2 membri ajutători, érū 15 membri vechi aū solvitū taxele restante; taxele întrate dela membrii ajutători se reținū pentru trebuințele despărțemētului;

c) s'a decisū, ca subcomitetulū să stărue, ca fondurile despărțemētului să se transpună despărțemētului spre manipulare și administrare, încâtū acēsta nu arū fi în contradicere cu regulamentele Asociațiunii;

d) s'a reconstituitū subcomitetulū pe unū nou periodū de 3 ani, aleși fiindū: 1. Directorū: dlū Patriciu P. Barbū; 2. membrii ordinari în subcomitetū: dñi Dr. Absolonū Todea cassarū, Severū Barbū secretarū, Galacteonū Șagău, Petru Uilăcanū, Marcu Cetățēnū, Dr. Alexandru Ceușanū, Dr. Cirilū Vulcanū, Alexandru Tērnovēnū, George Maiorū, Michailū Orbonașū, Ioanū Popescu; 3. membrii suplenți: dñi Eugeniū Marinoviciu și Iosifū Popescū;

e) că sa stabilitū budgetulū pro 1892 preliminarū-se înșe numai eșitele cu suma totală de 145 fl. v., a. și anume 100 fl. pentru procurarea de cărți scolare pe séma scólelorū mai lipsite din despărțemētū, 40 fl. pentru premiarea a doi învțătorū și 5 fl. pentru lipsele despărțemētului. (Ex. Nr. 213/1891).

— Se adeveresce primirea sumei de 92 fl. v. a., care sumă s'a transpusū la cassa Asociațiunii spre contare în regulă. Membrii noi vorū primī diploma îndată ce vorū fi obținutū aprobarea adunării generale a Asociațiunii.

Ce privesce conclusulū adunării relativū la manipularea și administrarea fondurilorū din despărțemētū prin despărțemētū, comitetulū nu se pôte abate dela conclusulū sēu dto 24 Septemvre 1890. Nr. prot. 122, cu atătū mai vērtosū nu, căci, după cum se arată în considerantele aceluī conclusū, comitetulū stă pe bazele regulamentelorū Asociațiunii.

Budgetulū stabil., pro 1892 se va putē revisui și încuviința, numai după ce i-se va fi arătatū acestui comitetū și preliminarulū intratelorū.

Reconstruirea subcomitetului precum și celelalte părți ale protocolului subșternutū servescū spre sciință.

Nr. 111. Secretarulū II presentă lucrările întrate la *concursulū literarū* dto 29 Decembre 1890 Nr. 292, și anume:

1. *Concursū deschisū*: o colecțiune de poesii populare înedite, de *Dănilă Aluasiū*, absolventū de studiile gimnasiale din Sebeșulū de susū. (Ex. Nr. 56/1891).

2. Ună tractatū istoricū fără titulă, purtândū motto :

„Mii de mii de ani d'arū trece
De amarū și de nevoi,
N'arū putea ca să înece
Suvenirile din noi;
Căci strămoșii din morminte
Nóptea 'n visă (?) ne șoptescū,
Ș'olorū șopte rămânū sfinte
La poporulū românescū“. *Sion* (Ex. Nr. 95/1891).

3. O lucrare din economiă fără titulă, purtândū motto :

„Gutta cavat lapidem, non vi, sed saepe cadendo,
„Si homo fit doctus, non vi, sed saepe studendo“! (Ex. Numărulū 153/1891).

4. O colecțiune de povești ardelenesci, purtândū motto :

„De n'ar fi poveștile
Cum arū trece noștile,
Noștile și iernile“?

5. O lucrare întitulată „Higiena copilului dela nascere până la anulū alū 7-lea alū etății“ cu motto :

„Sănătatea copilului este fericirea lui, bucuria familiei și viitorulū națiunei“. (Ex. Nr. 160/1891).

6. O lucrare întitulată : „Higiena copilului dela nascere până la anulū alū 7-lea alū etății purtândū motto :

„Arborele 'lū plantămū pentru viitorū“. (Ex. Nr. 177/1891).

7. O colecțiune de povești poporale, versuri și colinde la Crăciunū, Bobotéză și Sân-Văsiū, hori, doine și balade, descântece și vrăjiturī, chiuiturī și varie purtândū motto :

„Tacī române și 'nghișesce (?)
Și tóte le suferesce (?),
Că nu dórme Dumneđeū
'Țī-a da bene (?) după rēu! (Ex. Nr. 182/1891).

8. O colecțiune de colinde, colăcărite, cânturī, strigăturī, proverbe și ghicitorī mai însemnate purtândū motto :

„Arma nóstră să ne fie:
Cânturile ce răpescū,
Musică și poesie
Cu profumulū lorū cerescū“!

(D. Bolintinenu).

9. O colecțiune de povești, purtându motto:

„Poveștile parte prin popularitatea lor, parte prin fința lor internă sînt destinate a cuprinde credința curată a unui concept năi despre lume, ele nutresc imediat, ca laptele blînd și plăcut, sêu ca mierea, dulce și sațios fără să îngreioieze“. Frații Grimm. (Ex. Nr. 197/1891).

— În scopul esaminării lucrărilor întrate la concursul literar se exmite o comisiune din sinul comitetului în persónele membrilor: Dr. Il. Pușcariu, vice-preș., Z. Boiú, I. Popescu, I. V. Russu și Dr. I. Crișanú. Încát comisiunea exmisă va afla de lipsă întregirea sa prin membri externi, va face la timpul sêu propunerî comitetului.

Nr. 112. Aú întratú la comitetú taxe dela membrii: Radicú Stefanú în Hațegú 10 fl. pro 1890/1; Bogdanú George în Bradu 6 fl. pro 1891; Boneu Vasilie în Bradú 1 fl. 25 cr. pro 1891; Părau George în Bradú 5 fl. pro 1891; Ioanú Ghermanú în Bradú 5 fl. pro 1891; Stefanú Albu în Bradú 5 fl. pro 1891; Ioanú Rusu în Bradú 5 fl. pro 1890; Vasile Damianú în Bradu 5 fl. pro 1891; Costinú Constantinú în Bradú 5 fl. pro 1890; Iosifú Popescu în Reghinú 6 fl. pro 1891; Butnarú Ioanú în Petelea 6 fl. pro 1891; Eugeniu Crișanú în Reghinú 5 fl. pro 1891; Marinovicî Ecatarina în Reghinú 5 fl. pro 1891; Todea Sabina în Reghinú 5 fl. pro 1891; Dr. Ceușanú Alexandru în Reghinú 5 fl. pro 1891, Dr. Vulcanú Cirilú în Reghinú 5 fl. pro 1891; Uilăcanú Petru în Reghinú 5 fl. pro 1891; Marinovicî Eugeniu în Reghinú 5 fl. pro 1891; Barbu Severú în Reghinú 5 fl. pro 1891; Neagoșú Petru în Deda 5 fl. pro 1891; Leo Popescu în Deda 5 fl. pro 1891; Iosifú Fincu în Deda 5 fl. pro 1891; Racoțianú Ioanú în Ibănești 5 fl. pro 1891; Alexandru Têrnovenú în Hodacú 5 fl. pro 1891; Urzicénú Ioanú în Recașú 5 fl. pro 1891, Demetriu Olténú în Morăreni 5 fl. pro 1891; Demetriú Lupú în Hodacú 5 fl. pro 1891.

— Spre sciință.

Sibiú, d. u. s.

G. Barițiu m. p.
președinte.

Dr. Ioanú Crișianú m. p.
secretarú II.

Verificarea acestui procesú verbalú se încrede d-lorú: Ioanú Hannia, Ioanú V. Russu, Ioanú Popescu.

S'a cetitú și verificatú. Sibiú în 6 Iunie n. 1891.

Ioanú Hannia m. p.

I. V. Russu m. p.

Ioanú Popescu m. p.

Nr. 199/1891.

Convocare.

În conformitate cu prescriesele §§-lor 14 și 21 din statutele Asociațiunii transilvane pentru literatura română și cultura poporului român precum și cu concludul comitetului de dto 4 Iulie a. c. Nr. prot. 100 *adunarea generală pentru anul curențu se convocă prin acēsta în opidulū Hațegū pe 4/16 Augustū și zilele următoare:*

Aducēndū acēsta la cunoscința publică, învitatū pe toți membrii Asociațiunii a lua parte în numărū cātū mai mare la ședințele adunării care astădată va fi însoțită și de o espozițiune modestă de manufacturī române, de produse economice și de alte obiecte.

Sibiiū, în 6 Iulie 1891.

Pentru comitetulū Asociațiunii transilvane pentru literatura română și cultura poporului românū.

George Barițiu m. p.,
președinte.

Dr. I. Crișianū m. p.,
secretarū II.

CONTRIBUIRĪ LA FONDULŪ ÎNTRU MEMORIA REPOSAȚILORŪ.

Dela familia Cosma, în Sibiiū 15 fl.; Ioanū Hannia, directorū seminarialū în Sibiiū 10 fl.; „Munténa“ societate de creditū în Ofenbaia 10 fl.; Dr. Avramū Tincu în Orăștie 15 fl.; „Furnica“ societate de creditū în Făgărașū 20 fl.; „Silvania“ societate de creditū în Șimleu 20 fl.; Funcționariī institutului „Albina“ în Sibiiū 15 fl.; I. Lințū în Caransebeșū 2 fl.; Reuniunea femeilorū române din Sibiiū 22 fl.; Familia Dr. I. Moga în Sibiiū 5 fl.; A. Cimponeriu, jude reg. de tablă în Sibiiū 5 fl.; Dr. N. Vecerdea avocatū în Sibiiū 5 fl.; Nicolaū Ivanū, redactorū în Sibiiū 5 fl.; Dr. Remusū Rosca, secret. cons., 3 fl.; Nicanorū Frateșū, protosincelū 5 fl.; Helena Petrașcu, directoră în Sibiiū 5 fl.; Ecselenția Sa Archiepiscopulū și Metropolitulū Romanulū 15 fl.; I. Petricū protopopū în Brașovū 5 fl.; A. Pecurarū, protopopū în Ilia 5 fl.; Familia Moga din Săsciori 30 fl.; A. Cimponeriu, jude reg. de tablă în Sibiiū 5 fl.; I. Popescu, profesorū în Sibiiū 5 fl.; Dr. N. Vecerdea, avocatū în Sibiiū 5 fl.; Helena Petrașcu, directoră în Sibiiū 5 fl.; I. G. Popū, avocatū în Sibiiū 10 fl.; Funcționariī institutului „Albina“ 15 fl.; Leontinū Simonescu, în Sibiiū 5 fl.; Iosifū St. Șuluțū, jude reg. în pens., 10 fl. Suma 277 fl.

Nr. 188/1891

CONCURSŪ.

Pentru anul scolastic 1891/2 sântu a se ocupa 14 stipendii à fl. 50, menite pentru eleve de părinți măi lipsiți de mijloce, care voru fi adăpostite în internatulă împreună cu școla civilă de fete a Asociațiunii transilvane. Dece (10) din aceste stipendii s'au creatu din suma de 500 fl. v. a. votată Asociațiunii transilvane în scopulă arătată de onorata adunare generală din anulă acesta a institutului de credită și economiă „Albina“ în Sibiiu, ear patru (4) din suma de 200 fl. donată Asociațiunii, după cum arată concludulă comitetului subsemnată dela 20 Iunie a. c. Nr. prot. 89, de dlă Dr. Aureliă Maniă, notarū publicū reg. în Oravița.

Pentru ocuparea acestorū stipendii se escrie concursū, cu termenulă până la 1 Augustū n. 1891.

Cererile aū a se înainta „Comitetulă Asociațiunii transilvane pentru literatura română și cultura poporului românū în Sibiiu“; la acelea sântu a se aclude:

a) carte de botezū în originalū s'au în copii legalisată;

b) testimoniulă scolasticū de pe semestrulă II alū anululă scolasticū 1890—1891.

c) Atestatū despre condițiunea și starea materială a părinților.

Sibiiu, din ședința comitetulă Asociațiunii transilvane pentru literatura română și cultura poporului românū, ținută la 20 Iunie 1891.

George Barițiu m. p.,
președinte.

Dr. I. Crișianū m. p.,
secretarū II.

Nr. 178/1891.

CONCURSŪ.

Pentru ocuparea cu 1 Septemvrie n. a. c. a unū postū de învățatorū pentru „Istoriă și Geografie“ ca studii principale la școla civilă de fete cu internatū a „Asociațiunii transilvane pentru literatura română și cultura poporului românū, prin acēsta se escrie concursū.

Doritorii de a ocupa postulă amintitū au se presente următoarele documente:

a) atestatū de botezū;

b) documentū despre cualificațiunea cerută prin legea statulăi (§. 103 a art. de lege XXXVIII din 1868) pentru ocuparea de posturi de învățatori la școlă civilă;

c) o aretare în scrisū despre studiile pregătitoare și despre ocupațiunea de până acum;

d) aretarea specialității pentru care sântu pregătiți cu deosebire, și

e) fiindū limba română limba de propunere, se dovedescă că posedū perfectū limba română în vorbire și în scriere.

Concurenții cari vorū dovedi aptitudine specială în privința cunōșcerii limbei germăne, vorū avea preferință între cei altfelū cu pregătiri egale.

Concurentul care va fi ales învățător se obligă a propune până la maximumul de 30 ore pe săptămână.

Cu postul, ce e a se ocupa, sîntu împreunate următoarele beneficii:

Pentru timpul, în care va funcționa în calitate de învățător ordinar provisor, alesul va primi salariu anual de 700 fl. și 150 fl. v. a., bani de cuartir; trecîndu în definitiv, acela va primi salariu anual 900 fl. și 200 fl. v. a., bani de cuartir și totu la cinci ani de serviciu câte 100 fl. adausu cuincinalu la salariu. Numărul cuincinalilor e fixat cu 5.

Concursele însoțite de documentele numite mai sus să se prezente *subsemnatului comitetu până la 1 Augustu n. 1891.*

Din ședința comitetului Asociațiunii transilvane pentru literatura română și cultura poporului român, ținută în Sibiu la 20 Iunie 1891.

George Barițiu m. p.,
președinte.

Dr. I. Crișianu m. p.,
secretar II.

Nr. 178/1891.

CONCURSŪ.

La internatul împreunat cu școla civilă de fete a Asociațiunii transilvane e a se ocupa cu 1 Septembrie n. 1891 postul de guvernantă pe lângă o remunerațiune anuală de 200 fl. v. a. și întreaga întreținere (viptu, locuință, încălțit, luminat, spălat).

Doritoarele de a ocupa acestu postu voru avea mai alesu se porțe de grijă de elevele interne în privința ocupațiilor în orele afară de lecțiuni în sala de studiu și conversație, în dormitor și refectoriu, conformu instrucțiunilor usitate la internatele mai de frunte, care există pentru tinerimea de sexul femeiescu.

Concursele însoțite de:

- a) carte de botez;
- b) testimoniul despre studiile pregătitoare;
- c) o aretare în scrisu despre ocupațiunea de până acum.

d) o adeverință, că concurenta cunoște deplinu limba română în vorbire și în scriere, precum și limba germană s'au cea maghiară să se prezente subsemnatului comitetu până la 1 Augustu n. 1891.

Din ședința comitetului Asociațiunii transilvane pentru literatura română și cultura poporului român, ținută în Sibiu la 20 Iunie 1891.

George Barițiu m. p.,
președinte.

Dr. I. Crișianu m. p.,
secretar II.